

Nr 7

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bemyndigande att försälja viss kronan tillhörig fast egendom, m. m.

I en till riksdagen den 8 februari 1957 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 67, har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen fortsatt tillämpning under budgetåret 1957/58 av medgivande, som riksdagen för budgetåret 1956/57 lämnat Kungl. Maj:t att utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall besluta om försäljning m. m. av viss kronan eller allmänna arvsfonden tillhörig fast egendom.

I anledning av propositionen nr 67 medgav 1956 års riksdag (jordbruksutsk. utl. 12, rskr. 153), att Kungl. Maj:t finge under budgetåret 1956/57 utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall besluta om försäljning av kronan eller allmänna arvsfonden tillhörig fast egendom, såframt taxeringsvärdet å egendomen uppginge till högst 50 000 kronor, eller, där taxeringsvärde ej vore åsatt, det vid särskild uppskattning utrönta saluvärdet uppginge till högst nämnda belopp. Kungl. Maj:t ägde därvid att i huvudsaklig överensstämmelse med av föredragande departementschefen vid anmälan av propositionen angivna riktlinjer föreskriva de former och villkor, under vilka försäljningarna skulle äga rum. Där så befunnas lämpligt, skulle Kungl. Maj:t ha befogenhet att åt central förvaltningsmyndighet överlämna beslutanderätten rörande försäljning av egendom, vars taxerings- eller uppskattningsvärde icke överstege 20 000 kronor, respektive åt länsstyrelse, såvitt anginge allmänna arvsfonden tillhörig fast egendom, vars taxerings- eller uppskattningsvärde icke överstege 10 000 kronor.

Vidare förklarade riksdagen, att vad sålunda medgivits rörande försäljning av kronan tillhörig fast egendom skulle gälla jämväl beträffande byte samt upplåtelse under åborätt och tomträtt av sådan egendom, ävensom beträffande avstående utan ersättning av kronomark, som kunde erfordras till järnväg eller allmän väg. Rätten att besluta om dylikt avstående finge dock av Kungl. Maj:t överlämnas till central förvaltningsmyndighet endast i avseende å obebyggt område av högst 5 hektars yta eller 3 000 kronors värde.

Genom cirkulär till statsmyndigheterna den 25 maj 1956 (nr 232) har Kungl. Maj:t till kännedom meddelat vad riksdagen sålunda beslutat.

Befogenheten att, med viss begränsning beträffande egendomens värde, åt central förvaltningsmyndighet överlämna försäljningsrätten har Kungl. Maj:t tagit i anspråk genom försäljningsbemyndiganden för telestyrelsen,

järnvägsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt domänstyrelsen.

För att, såsom förutsatts, giva riksdagen årlig redogörelse för försäljningar med stöd av bemyndigandet har över de fastigheter, som försålts under år 1956, departementsvis upprättats sammanställningar avsedda att överlämnas till riksdagen.

Föredragande departementschefen, statsrådet Sträng, har anfört följande.

»Det av 1956 års riksdag lämnade bemyndigandet för Kungl. Maj:t att utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall besluta om försäljning m. m. av kronan eller allmänna arvsfonden tillhörig fast egendom avser budgetåret 1956/57. Nytt bemyndigande, gällande för nästkommande budgetår, bör nu utverkas.

I samband härmed vill jag något beröra de i tidigare propositioner omnämnda frågorna om inrättande av en central fastighetsvärderingsnämnd och om formerna för en samordning av prispolitiken vid försäljning av kronojord, jord tillhörande allmänna arvsfonden samt ekklesiastisk jord med den statliga bostadspolitiken. Härvid vill jag erinra om att statsutskottet vid 1955 års riksdag under punkten 10 i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 119 i anledning av riksdagens år 1954 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverket m. m. hemställde, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om en närmare utredning av ett av revisorerna väckt förslag om inrättande av en statens marknämnd. I anledning av vad utskottet sålunda anfört beslöt Kungl. Maj:t den 9 december 1955 på föredragning av statsrådet och chefen för försvarsdepartementet att utöka antalet ledamöter i försvarets fastighetsnämnd med bl. a. representanter för byggnadsstyrelsen och lantmäteristyrelsen. I samband därmed gavs även vidgade direktiv åt nämnden, så att denna — därest detta med hänsyn till den civila bebyggelseplaneringen skulle befinnas lämpligt — skulle äga att i samråd med vederbörande civila statliga myndigheter avgiva förslag till försäljning jämväl av annan kronan tillhörig mark än försvarets. Slutligen bestämdes att nämnden i förekommande fall i markförsäljningsfrågor även skulle ha befogenhet att för statens räkning föra förhandlingar med kommuner m. fl. fram till principöverenskommelser, varvid också prisfrågor skulle kunna behandlas. Sedan Kungl. Maj:t bringat förenämnda beslut till riksdagens kännedom (Kungl. Maj:ts skr. 1956: 35), uttalade statsutskottet (SU 1956: 94) bl. a., att de av Kungl. Maj:t vidtagna åtgärderna inte kunde betraktas som ett definitivt ställningstagande till det av revisorerna väckta förslaget utan att de närmast åsyftade att i avvaktan på ytterligare erfarenheter få till stånd en viss försöksanordning för den hithörande verksamheten. Med denna motivering godtog utskottet tillsvidare Kungl. Maj:ts förslag. Riksdagen beslöt i överensstämmelse med vad utskottet föreslagit (rskr. 1956: 234). Under sådana förhållanden förordar jag, att den hittillsvarande ordningen för fastighetsförsäljningsärenden tillsvidare skall tillämpas, innebärande bl. a. att bostadsstyrelsens nuvarande funktion beträffande markförsäljningar bibehålles.»

Utskottet. Utskottet, som ansluter sig till uppfattningen att markförsäljningsärendena skall tills vidare i avvaktan på ytterligare erfarenheter handläggas enligt samma grunder som gällt under senare år, har icke något att invända mot förslaget om fortsatt tillämpning under nästa budgetår av det Kungl. Maj:t för innevarande budgetår givna bemyndigandet att överlåta

fast egendom tillhörande kronan eller allmänna arvsfonden. Som utskottet ej heller i övrigt har något att erinra mot vad Kungl. Maj:t föreslagit i propositionen, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva att Kungl. Maj:t må under budgetåret 1957/58 utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall besluta om försäljning av kronan eller allmänna arvsfonden tillhörig fast egendom, såframt taxeringsvärdet å egendomen uppgår till högst 50 000 kronor, eller, där taxeringsvärde icke är åsatt, det vid särskild uppskattning utrönta saluvärdet uppgår till högst nämnda belopp, och i huvudsaklig överensstämmelse med i förevarande proposition angivna riktlinjer föreskriva de former och villkor, under vilka försäljningarna skall äga rum, med rätt för Kungl. Maj:t att, där så befinnes lämpligt, åt central förvaltningsmyndighet överlämna beslutanderätten rörande försäljning av egendom, vars taxerings- eller uppskattningsvärde icke överstiger 20 000 kronor, respektive åt länsstyrelse, såvitt angår allmänna arvsfonden tillhörig fast egendom, vars taxerings- eller uppskattningsvärde icke överstiger 10 000 kronor;

b) förklara, att vad sålunda medgivits rörande försäljning av kronan tillhörig fast egendom skall gälla jämväl beträffande byte samt upplåtelse under åborätt och tomträtt av sådan egendom, ävensom beträffande avstående utan ersättning av kronomark, som erfordras till järnväg eller allmän väg, därvid dock rätten att besluta om dylikt avstående må av Kungl. Maj:t överlämnas till central förvaltningsmyndighet endast i avseende å obebyggt område av högst 5 hektars yta eller 3 000 kronors värde;

c) uttala att, oavsett de sålunda lämnade medgivandena, i författning eller eljest i särskild ordning meddelade föreskrifter angående rätt för Kungl. Maj:t eller förvaltningsmyndighet att försälja, byta eller under åborätt eller tomträtt upplåta kronan tillhörig fast egendom alltjämt skall gälla.

Stockholm den 12 mars 1957

På jordbruksutskottets vägnar:

ANDERS PETTERSSON

Närvarande: se under utlåtande nr 6.